

Hoe regel ik mijn nalatenschap

DEEL 1: Wie erf wat?

Jan Van Ermengem

Notaris

23 maart 2023

Opmerkingen over de uiteenzetting:

- Doel: zeer korte inleiding geven
- Zo eenvoudig mogelijk gehouden – met oog op successieplanning (deel 2)
- Huwelijk tussen man en vrouw
- Man sterft eerst, vrouw leeft het langst
- Er zijn kinderen

Vragen stellen of onderbreken is oké!

Inhoud

Deel 1: Hoe wordt het huwelijksvermogen verdeeld bij overlijden?

Deel 2: Hoe wordt de nalatenschap verdeeld?

Deel 1

Hoe wordt het huwelijksvermogen verdeeld bij overlijden?

Waarom spreek ik over huwelijkscontracten

Om te weten wat er in een erfenis zit, moet je eerst weten hoe het huwelijksvermogen tussen de man en de vrouw wordt verdeeld.

huwelijksvermogen

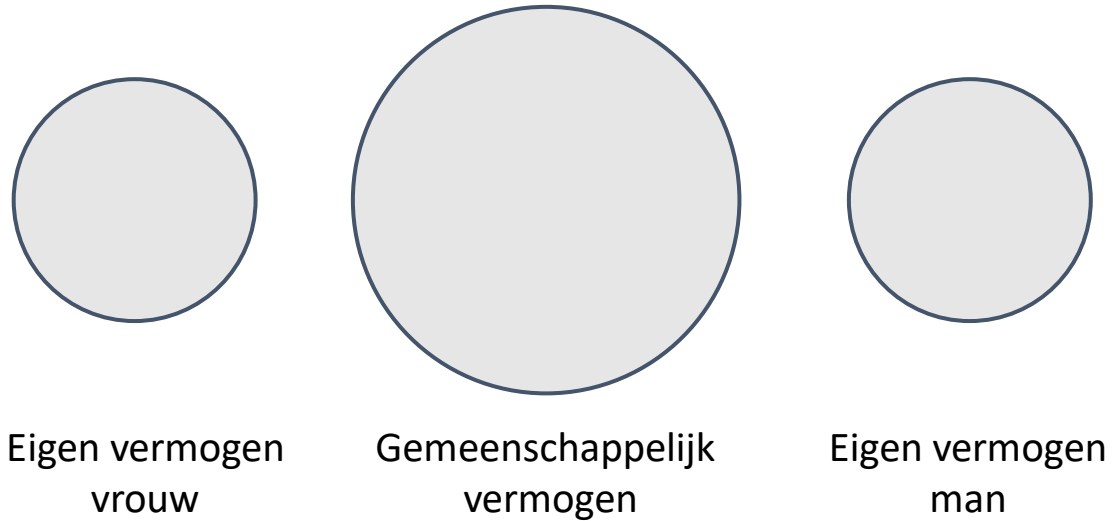
Er zijn 3 soorten huwelijksstelsels:

1. Wettelijk stelsel (ook als er geen huwcontract is)
2. Scheiding van goederen
3. Algehele gemeenschap

Het wettelijk stelsel

Er zijn 3 vermogens

Wettelijk stelsel

Behoren tot het eigen vermogen

- Alle goederen die men bezit vóór het huwelijk
- Alle schulden die men heeft voor het huwelijk
- Alle goederen verworven via een nalatenschap of schenking, en de schulden verbonden aan erfenissen of schenkingen.

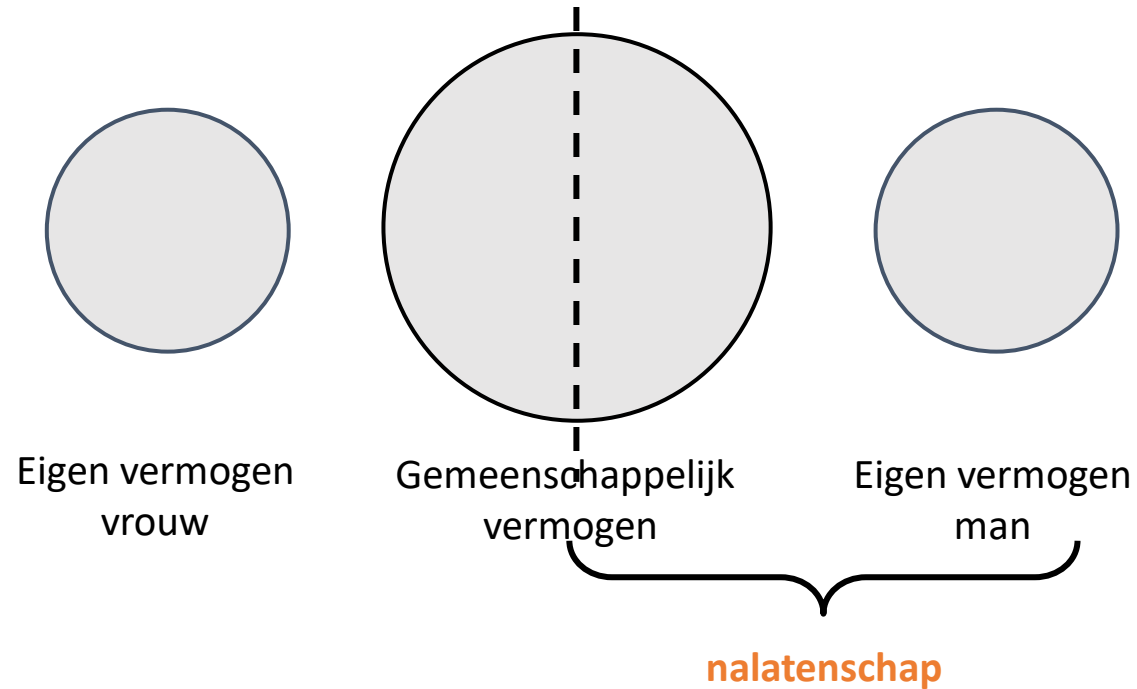
Behoren tot het gemeenschappelijk vermogen

- Alle inkomsten, zowel beroepsinkomsten als inkomsten uit eigen goederen.
- Alle goederen voor zover ze niet eigen zijn.
- Alle schulden voor zover ze niet eigen zijn.

Wettelijk stelsel

Verdeling bij overlijden:

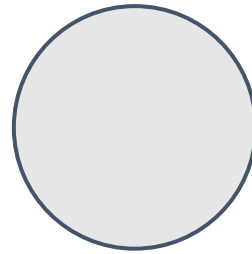
- Het ganse eigen vermogen
- $\frac{1}{2}$ van het gemeenschappelijke vermogen

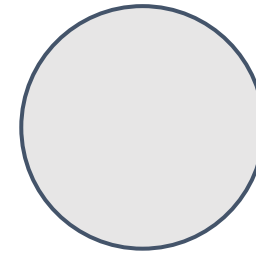

Scheiding van goederen

- Er zijn 2 vermogens (evt beperkte gemeenschap mogelijk)

Vermogen vrouw

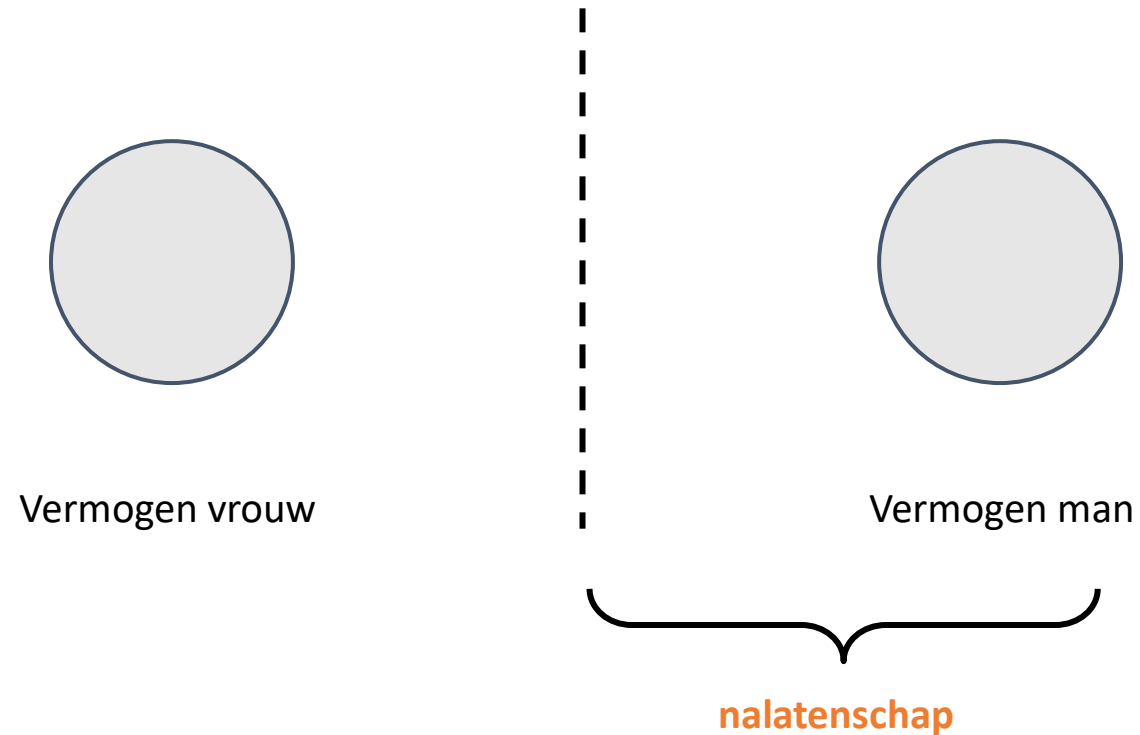

Vermogen man

Scheiding van goederen

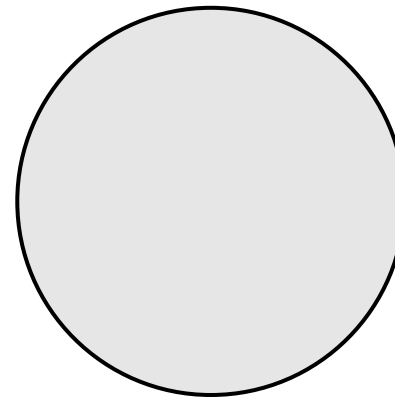
Verdeling bij overlijden:

- gans het eigen vermogen van de man

Algehele gemeenschap

Slechts één vermogen:

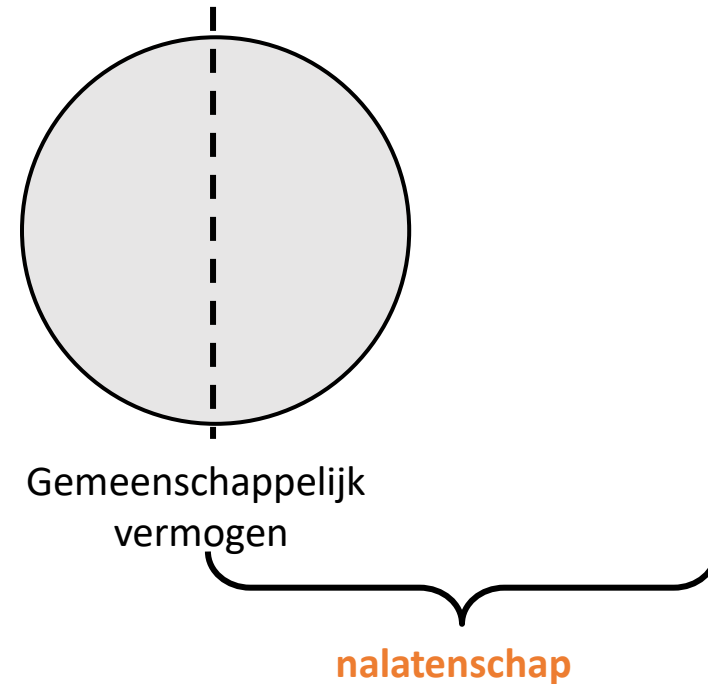

Gemeenschappelijk
vermogen

Algehele gemeenschap

Verdeling bij overlijden:

- De helft van het gemeenschappelijke vermogen

Zijn afwijkingen mogelijk?

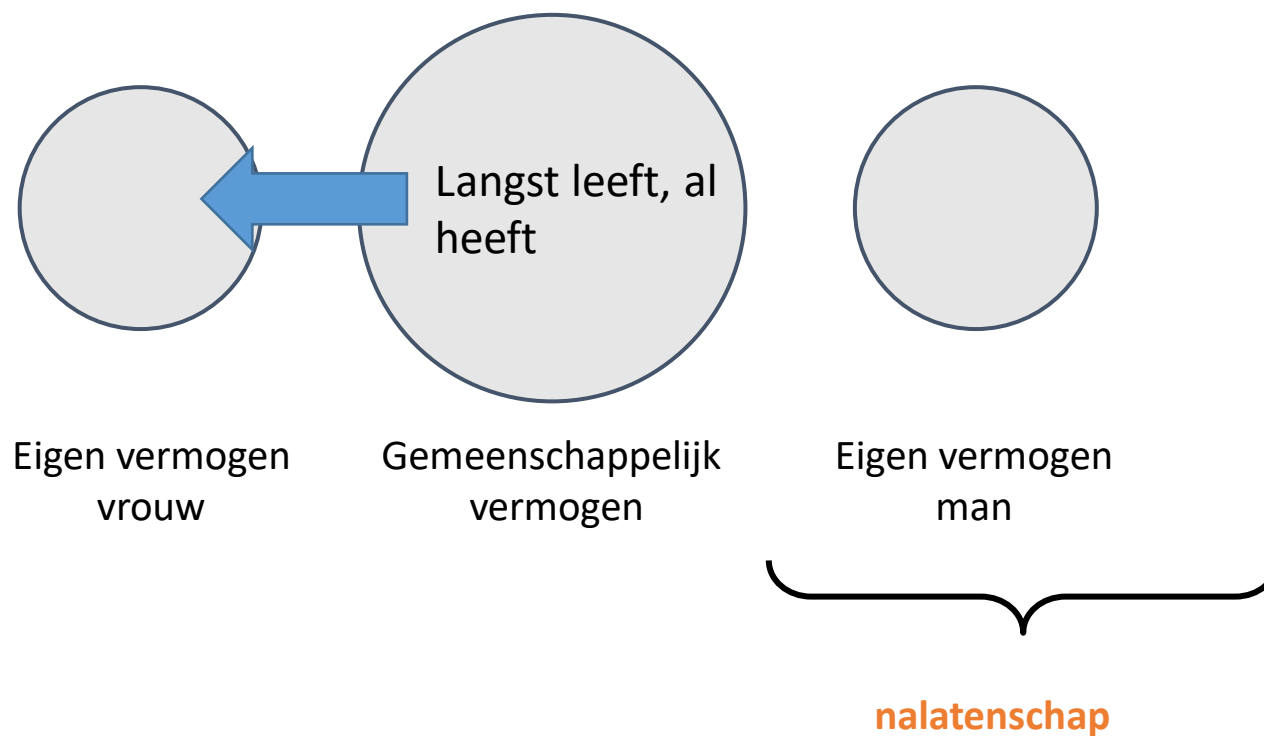
Met een huwelijkscontract kan men afwijken van de voormelde regels.

- Het huwelijkscontract kan het volgende voorzien:
 - De langstlevende krijgt het ganse gemeenschappelijke vermogen (langst leeft...al heeft)
 - De langstlevende mag kiezen wat zij uit het gemeenschappelijke vermogen wil. (keuzebeding)
- Krijgt de langstlevende het ganse gemeenschappelijke vermogen (of meer dan de helft) dan zit er minder in de nalatenschap

DEEL 1

Huwelijk

Voorbeeld:

DEEL 2

Hoe wordt de nalatenschap verdeeld?

Hoe wordt de nalatenschap verdeeld?

De wet voorziet:

- Wie erfgenaam is;
- Wat elke erfgenaam krijgt;
- In welke mate men kan afwijken van deze regels.

Moet men erven?

- Aanvaarden
- Verwerpen
- Aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving

Hoe wordt de nalatenschap verdeeld?

REGEL (gehuwd, kinderen, geen testament):

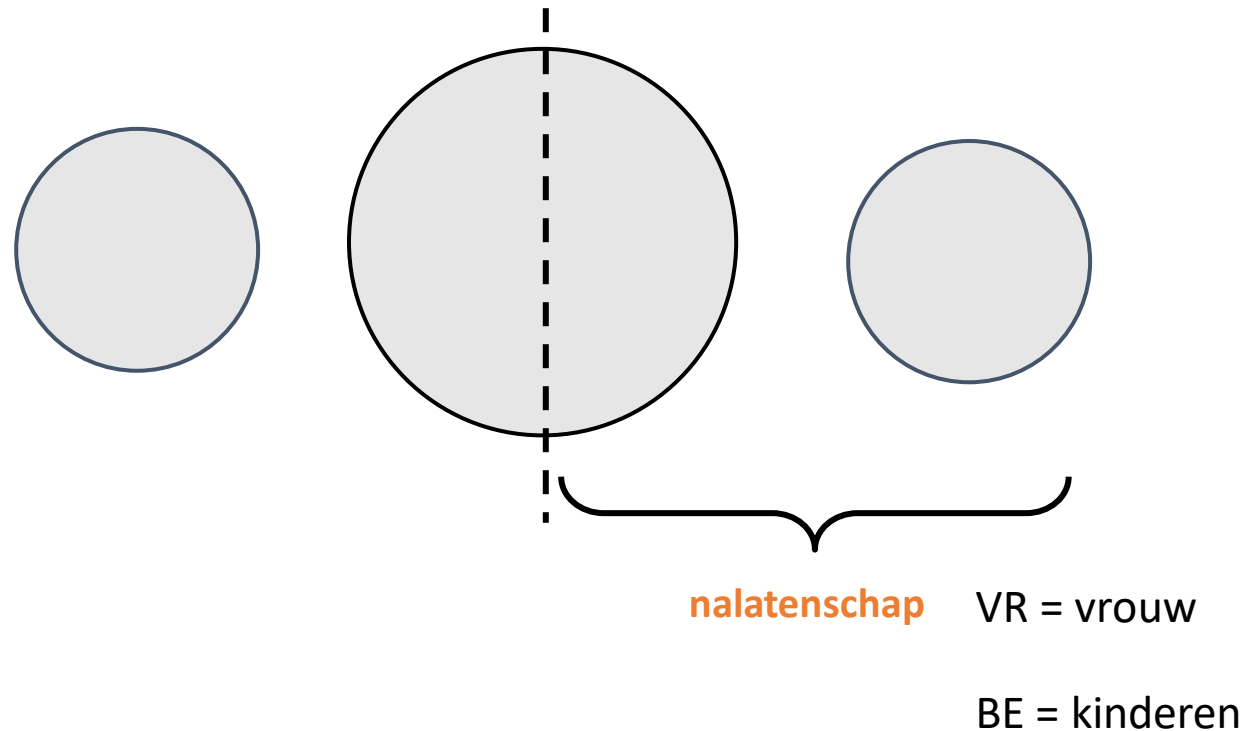
- Vrouw erft vruchtgebruik (VE)
- Kinderen erven blote eigendom (BE)
- Elk kind krijgt een gelijk aandeel.

Wat is vruchtgebruik – wat is blote eigendom

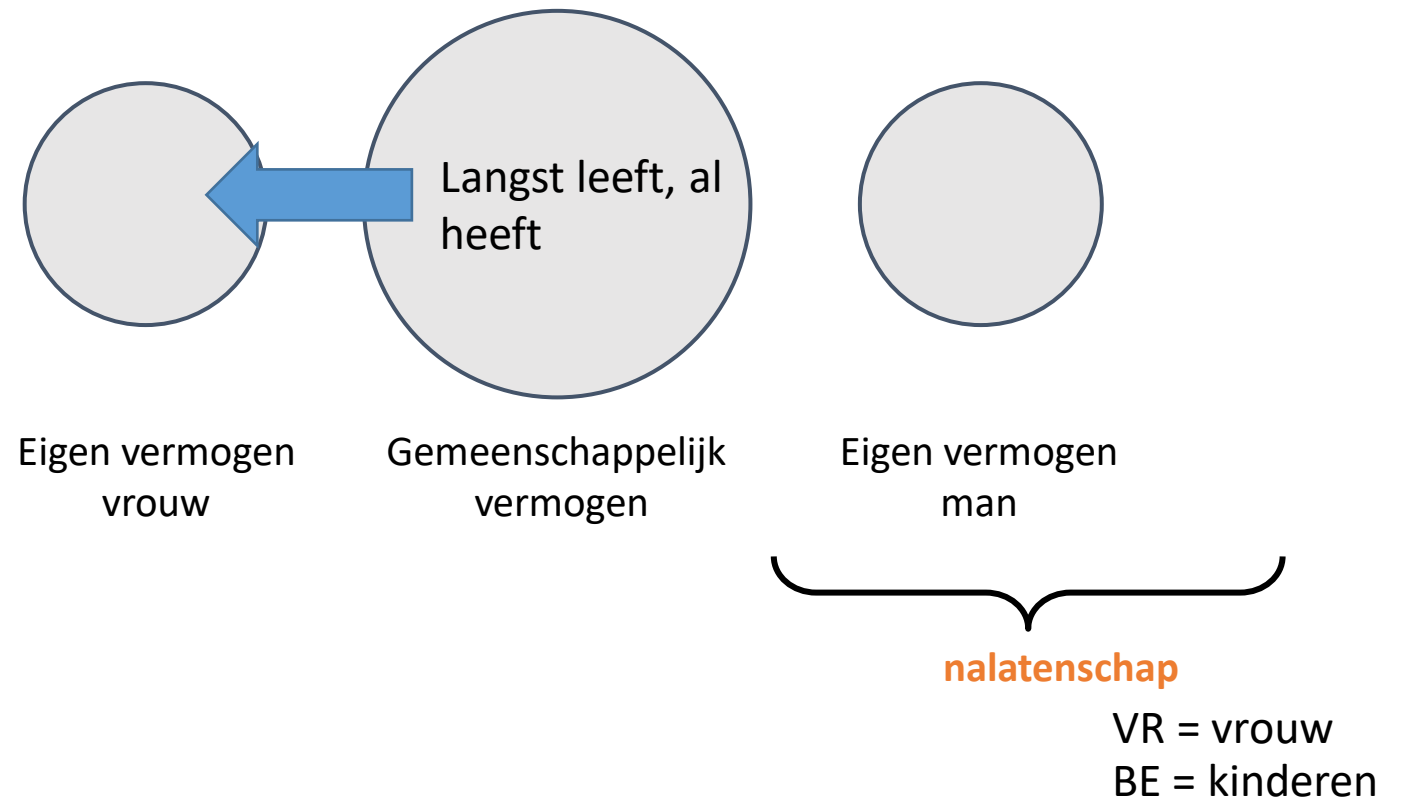
- Vruchtgebruik op onroerend goed: zelf wonen, iemand laten wonen, verhuren.
- Vruchtgebruik op gelden: een bepaald percentage (% : = wettelijk vastgelegd – zie later)
- Blote eigendom (BE) = rest

Nalatenschap bij wettelijk stelsel

Wettelijk stelsel

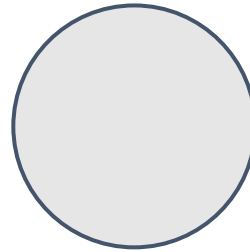

Wettelijk stelsel + verblijvingsbeding

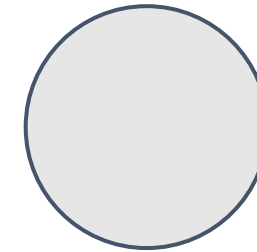

Nalatenschap bij scheiding van goederen

Vermogen vrouw

Vermogen man

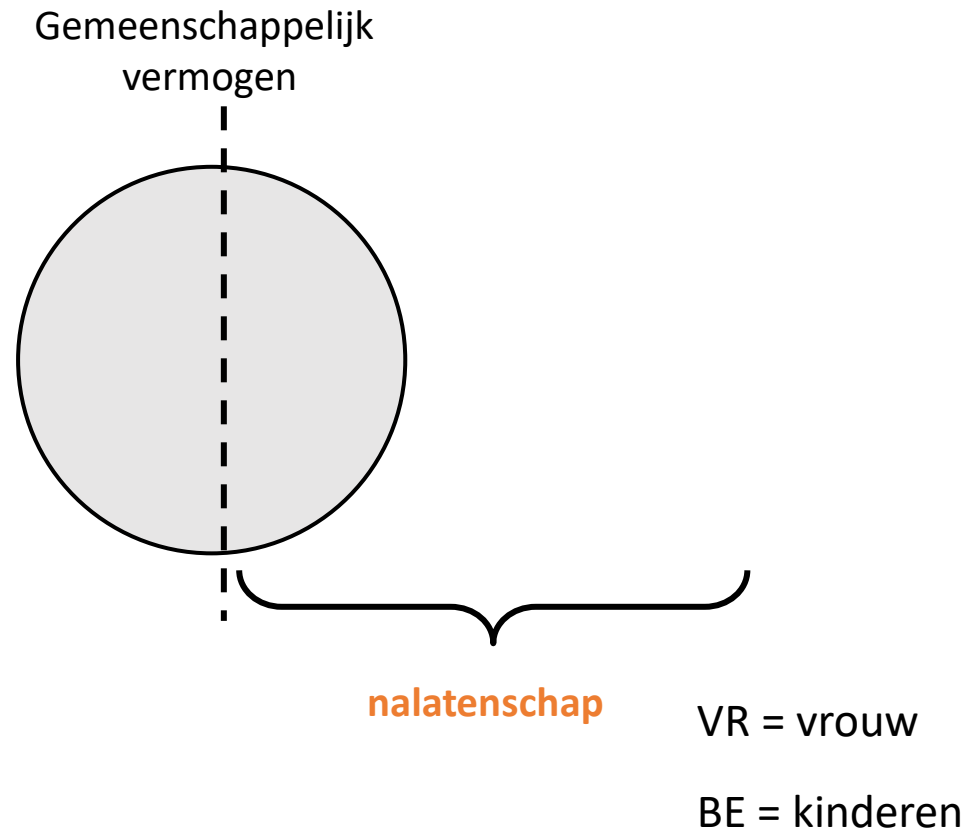
nalatenschap

VR = vrouw

BE = kinderen

Nalatenschap bij algehele gemeenschap

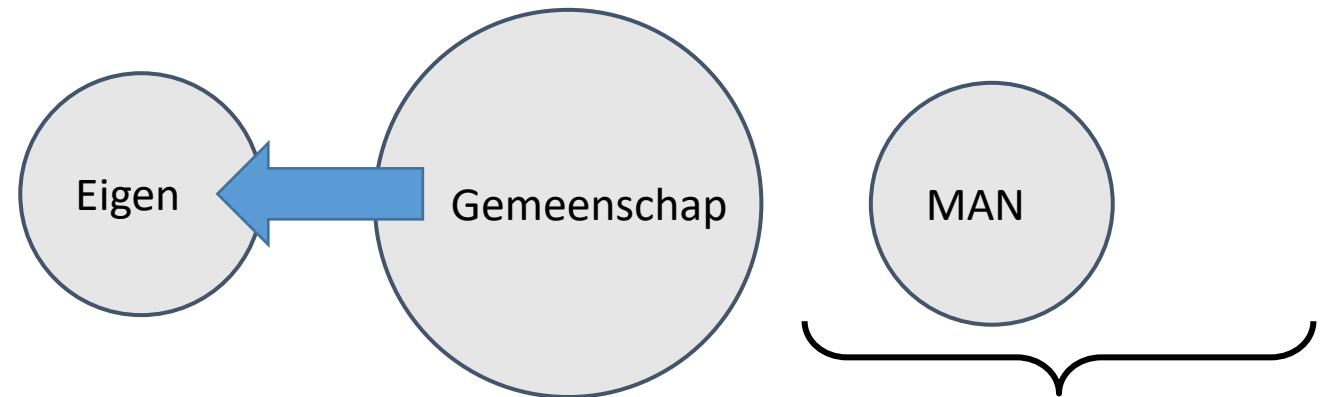
Algehele gemeenschap

Wat als er geen kinderen zijn?

Geen kinderen, wel schoonbroer/zus en geen testament:

- Vrouw erft volle eigendom van het gemeenschappelijk vermogen en de onverdeelde goederen.
- Vrouw erft vruchtgebruik van het eigen vermogen.
- De “schoonzus” erft de blote eigendom van het eigen vermogen

BEST TESTAMENT MAKEN

Let op: woning op grond man

nalatenschap

VR = vrouw

BE = Schoonzus

Samenwonenden - stiefkinderen

Feitelijk samenwonende partner erft niets

- Zelfs als ze 100 jaar samenwonen
- Tenzij voorzien bij testament

Wettelijk samenwonende erft waarschijnlijk een beetje

- Vruchtgebruik op gezinswoning en inboedel
- Tenzij dat wordt ontnomen bij testament

Stiefkind erft niets

- Tenzij voorzien bij testament

Belangrijk:

Gelijkstelling op voor erfbelasting geldt niet voor erfrecht!

Het testament – afwijken van wettelijke regels

Voordeel van een testament op te maken

- afwijken van de wettelijke verdeling
- Praktische regelingen treffen
- Mogelijk minder erfbelasting (zie later)

Beperkingen – de bevoorrechte erfgenamen

- Ook reservataire erfgenamen genoemd.
- Moeten sowieso iets erven.
- Kinderen + Echtgenote

Bevoorrechte erfgenamen

Kinderen

- De kinderen hebben recht op de helft van de waarde van de nalatenschap.
- Dit is de helft van de “fictieve massa” (de boedel): wat er is bij overlijden + wat er is weggeschonken,
- Vroeger in natura – nu in waarde (geld of goederen)

Voorbeeld:

Ongehuwde man (niet wettelijk samenwonende) heeft 1 zoon en 1 huis (400 000 euro) verder niets.

Testament: “buurvrouw krijgt alles”.

Dus huis gaat volledig naar buurvrouw

Buurvrouw moet 200 000 betalen aan de zoon

(vroeger: zoon kreeg helft van het huis)

Bevoorrechte erfgenamen

Echtgenote

De echtgenote heeft recht op een combinatie (niet cumulatief – beiden zijn een minimum) van:

- het vruchtgebruik op de helft van de nalatenschap,
- het vruchtgebruik op de gezinswoning en de inboedel.

Voorbeeld:

- Nalatenschap = gezinswoning
- Nalatenschap = gezinswoning + appartement
- Nalatenschap = gezinswoning + 3 appartementen

Nog vragen?

Jan Van Ermengem

Markt 36 | 2450 MEERHOUT | 014 30 00 13

www.atlas-notarissen.be

jan.vanermengem@atlas-notarissen.be

Hoe regel ik mijn nalatenschap

DEEL 2: Successieplanning

Jan Van Ermengem

Notaris

23 maart 2023

Inhoud

Deel 1: Hoe wordt de erfbelasting berekend?

Deel 2: Hoe kan men erfbelastingen vermijden of verminderen?

Opmerkingen over de uiteenzetting:

- Doel: een globaal inzicht geven
- Voorbeelden zijn eenvoudig gehouden – bedragen afgerond
- Huwelijk tussen man en vrouw
- Man sterft eerst, vrouw leeft het langst
- Man en vrouw leven in Vlaanderen

Vragen stellen of onderbreken is oké!

Deel 1

Hoe wordt de erfbelasting berekend?

Enkele belangrijke begrippen:

1. Laatste woonplaats van de overledene
2. Graad van verwantschap
3. Progressieve tarieven
4. Belastbare grondslag: waarop berekent men de erfbelasting

Laatste woonplaats van de overledene

Erfbelasting verschilt van gewest tot gewest

Regel van 5 jaar

Graad van verwantschap

Hoe dichtter verwant -> hoe minder erfbelasting

Hoe verder verwant -> hoe hoger de erfbelasting

Graad van verwantschap

3 categorieën:

- **Rechte lijn en tussen partners:**
 - Afstammelingen en gelijkgestelden (stiefkind, zorgkind, ~~stiefkleinkind~~)
 - Echtgenoten en gelijkgestelden (samenwonenden partners)
- **Broer en zus**
- **Alle anderen**

Let op: gelijkstelling geldt niet voor het erfrecht – enkel voor de erfbelastingen!

Progressieve tarieven

De tariefstructuur is ingedeeld in schijven:

- Hoe meer men erft, hoe hoger de tariefschijf (zoals bij inkomstenbelastingen)

In rechte lijn en tussen partners:

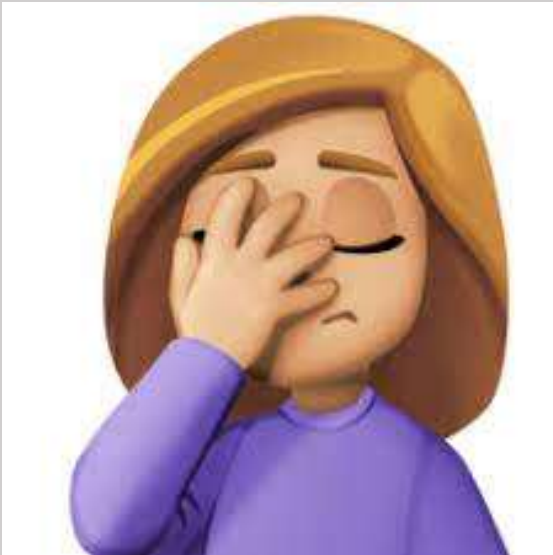
0 tot 50 000	3%
50 tot 250 000	9%
+ 250 000	27%

Progressieve tarieven

Voorbeeld rechte lijn

Een kind erft van haar moeder € 300 000
beursgenoteerde aandelen

Van 0 tot 50 000:	3%	€ 1 500
Van 50 000 tot 250 000:	9%	€ 18 000
Van 250 000 tot 300 000:	27%	€ 13 500
TOTAAL		€ 33 000

Progressieve tarieven

Broer – Zus

0 tot 35 000	25%
35 000 tot 75 000	30%
+ 75 000	55%

Alle anderen

0 tot 35 000	25%
35 000 tot 75 000	45%
+ 75 000	55%

Belastbare grondslag: waarop berekent men de erfbelasting

Waarop worden de tarieven toegepast?

Onderscheid naargelang de categorie van erfgenamen:

- Rechte lijn en tussen partners
- Broer en zus
- Vreemden

Rechte lijn en tussen partners

- Iedere erfgenaam betaalt erfbelasting op het netto aandeel dat hij/zij krijgt.
- Roerend en onroerende goederen worden apart belast.

Voorbeelden

- 3 kinderen erven samen € 300 000
 - Elk kind wordt belast op € 100 000

0 tot 50 000	3%	€ 1 500
50 000 tot 100 000	9%	€ 4 500
Per kind		€ 6 000
TOTAAL		€ 18 000

- Eén kind erft huis € 100 000 en € 100 000 geld

Erfbelasting op het huis		€ 6 000
Erfbelasting op het geld		€ 6 000
TOTAAL		€ 12 000

Broer en Zus

- Iedere erfgenaam betaalt erfbelasting op het netto aandeel dat hij/zij krijgt.
- Geen opsplitsing tussen roerend en onroerende goederen.

Voorbeeld

- 3 broers/zussen, één van hen overlijdt.
Nalatenschap = € 300 000 onroerend en € 200 000 roerend
- broer betaalt erfbelasting op € 250 000
- zus betaalt erfbelasting op € 250 000

Vreemden

- Geen opsplitsing per persoon
- Geen onderscheid roerend en onroerend

Voorbeeld

- Nalatenschap € 300 000 euro onroerend en € 200 000 roerend
- Alles komt toe aan 5 neven en nichten
- Erfbelasting wordt berekend op € 500 000

Enkele uitzonderingen - verminderings

Echtgenote (partner)

- de echtgenote of langstlevende partner betaalt geen erfbelasting op de gezinswoning.
- de echtgenote of langstlevende partner betaalt geen erfbelasting op de eerste € 50 000 roerende goederen.

...buitenlands onroerend goed, opeenvolgende erfenis binnen 1 jaar, goede doelen, vriendenerfenis (= € 3 300 korting), invaliden, familiebedrijf, € 12 500,...

Wat met vruchtgebruik?

Berekening van de waarde van het vruchtgebruik

- Vrouw erft vaak vruchtgebruik - wat is de waarde?
- Waarde van het vruchtgebruik wordt forfaitair vastgelegd aan de hand van de leeftijd van de vruchtgebruiker
- Verschillende tabellen voor:
 - Tabellen voor berekening erfbelasting
 - Tabellen voor de effectieve verdeling tussen ouder en kind

Wat met vruchtgebruik?

Waarde vruchtgebruik voor erfbelasting:

- Leeftijd weduwe 60 tot 64: 38%
- Leeftijd weduwe 65 tot 69: 32%
- Leeftijd weduwe 70 tot 74: 24%
- Leeftijd weduwe 75 tot 79: 16%
- Leeftijd weduwe +80 jaar: 8%

Waarde vruchtgebruik voor verdeling: zie bijlage

Wat met vruchtgebruik?

Voorbeeld

- Jef en Annelies hebben samen € 200 000 geld, verder niets.
- Nalatenschap Jef € 100 000 geld
- Annelies 68 jaar, één kind (Rosalie)
- Hoe wordt ieder belast?
 - Waarde VR = 32% of € 32 000 (< 50 000 - geen erfbelasting)
 - Waarde BE = 68% of € 68 000
- Hoe wordt verdeeld in de familie?
 - Andere % - wordt jaarlijks vastgesteld
 - Vrouw 68 jaar = waarde bij verdeling is 18,27 %

DEEL 2

Hoe kan men erfbelasting vermijden of verminderen?

Minder nalaten of minder erven = minder erfbelasting

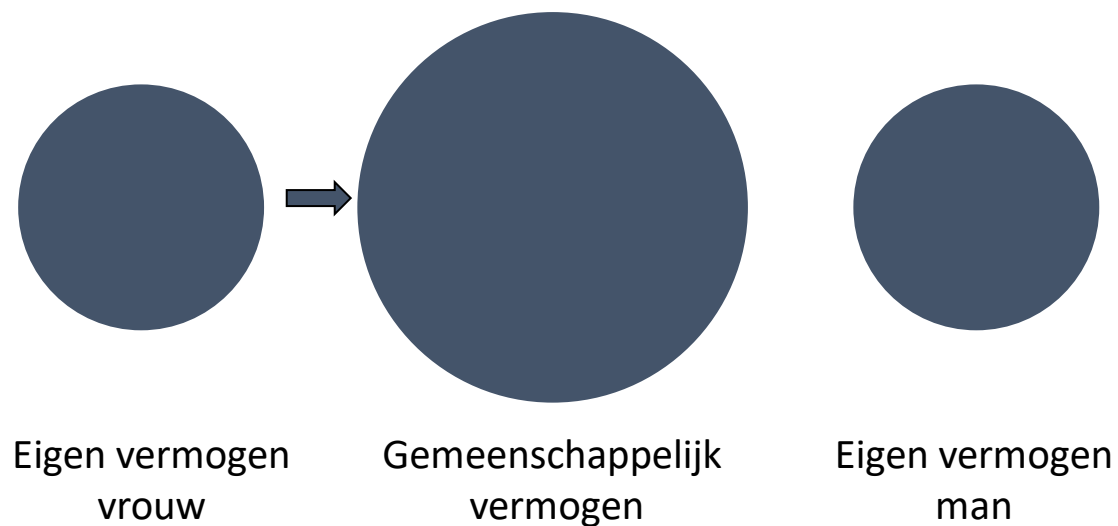
Dit kan onder meer door:

1. Een aanpassing van het huwelijkscontract
2. Het schenken tijdens het leven
3. Het maken van een testament
4. Noodoplossing?

Een aanpassing van het huwelijkscontract

1. Inbreng van eigen goederen in de huwgemeenschap
2. Schrap de clause “langst leeft, al heeft”
3. De gezinswoning en de langstlevende echtgenote
4. Het keuzebeding

Inbreng van eigen goederen in de huwgemeenschap

Inbreng van eigen goederen in de huwgemeenschap

Door een eigen goed in de gemeenschap te brengen, wordt dit voor de helft eigendom van de andere echtgenote.

De vrouw (LLE) betaalt geen erfbelasting op “haar” helft.

Voorbeeld

- Jef en Annelies zijn getrouwd.
- Jef heeft eigen buitenverblijf: € 500 000 (via erfenis verkregen)
- geen kinderen, geen erfgenamen, testament ...Annelies krijgt alles
- Jef overlijdt:
 - Geen inbreng: erfbelasting € 87 000
 - Bij inbreng: erfbelasting € 19 500

Inbreng van eigen goederen in de huwgemeenschap

Bij inbreng in de gemeenschap, erven de kinderen de helft bij overlijden van vader, en de helft bij overlijden van moeder.

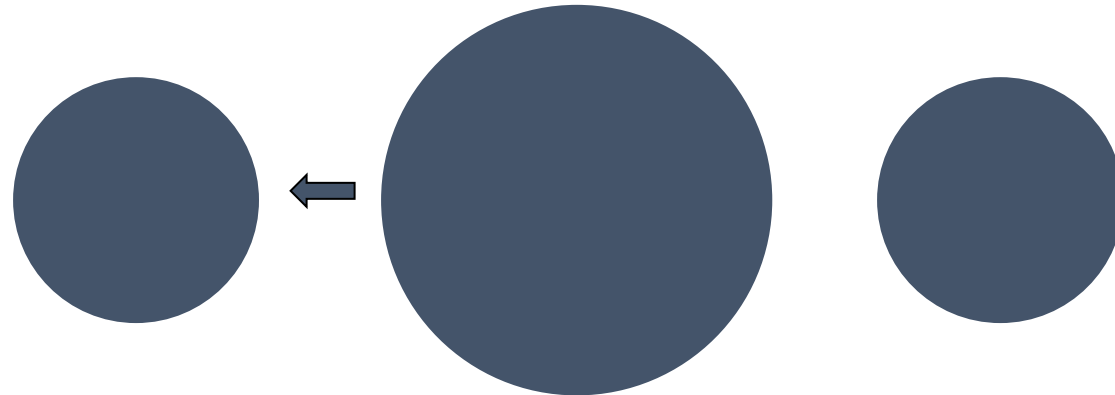
Voorbeeld

- Jef en Annelies (85) + wettelijk stelsel + dochter Rosalie.
- Jef heeft eigen buitenverblijf: € 500 000 (via erfenis verkregen)
- Jef sterft eerst, er zijn geen andere goederen
- Totaal te betalen erfbelastingen (Annelies + Rosalie):
 - Geen inbreng: erfbelasting € 77 300
 - Bij inbreng: erfbelasting € 37 500

Inbreng van eigen goederen in de huwgemeenschap

Eens ingebracht, altijd ingebracht?

- Te voorzien in huwelijkscontract: het ingebracht goed komt terug bij echtscheiding

Schrap de clause “langst leeft, al heeft”

Vaak opgenomen in oude huwcontracten!

Huwelijkscontracten waarbij de ganse gemeenschap toekomt aan de langstlevende.

- > Fiscaal nadelig (familiaal soms aangeraden)
- > keuzebeding geeft zelfde familiale bescherming

Schrap de clause “langst leeft, al heeft”

Voorbeeld

- Jef (75) en Annelies (75) en 2 kinderen (Rosalie en Juliette)
- Jef en Annelies bezitten gemeenschappelijk:
 - gezinswoning: € 300 000
 - appartement zee: € 250 000
 - aandelen: € 200 000
 - geen schulden
- “Langst leeft, al heeft”: totaal € 90 000 erfbelasting
- Geen “langst leeft – al heeft”: totaal € 40 000 erfbelasting

De gezinswoning en de langstlevende echtgenote

De vrouw moet geen erfbelastingen betalen op de gezinswoning, geef haar dus de ganse gezinswoning.

- **Maar:**
 - hierdoor wordt de rekening doorgeschoven naar het moment dat de vrouw zelf komt te overlijden.
- **Oplossing:**
 - De vrouw verkoopt de gezinswoning (en schenkt geld)
 - De vrouw schenkt de gezinswoning aan de kinderen
- **ook:** geen erfbelastingen op eerste € 50 000

Het keuzebeding

- Clausule in het huwcontract: de vrouw mag na het overlijden van haar man kiezen wat ze wil uit het gemeenschappelijk vermogen.
- De langstlevende mag gelijk welke goederen kiezen die haar geheel of gedeeltelijk toekomen.
- Keuze niet nu - maar na overlijden echtgenoot
 - Rekening houden met de familiale en fiscale toestand bij overlijden
- Hetzelfde geldt voor € 50 000 aan roerende goederen
 - voorbeeld: man en vrouw hebben samen € 100 000
 - Nalatenschap man: € 50 000
 - Vrouw kiest € 50 000: geen erfbelasting verschuldigd

Het keuzebeding

Voordeel:

- Alle opties blijven open
- De vrouw kan doen (met de woning) wat ze wil, heeft geen instemming nodig van kinderen, bij verkoop krijgt ze integrale verkoopprijs.

Nadeel:

- ~~Het groene blaadje..~~, de Toy-boy

Overzicht

- Een aanpassing van het huwelijkscontract
- **Het schenken tijdens het leven**
- Het maken van een testament

Het schenken tijdens het leven

Schenken = minder nalaten
genieten van lagere tarieven
minder erfbelasting betalen

Schenking van onroerende goederen

Voordeel:

- geen erfbelasting + schenking op maat
- lagere tarieven in schenkbelasting

Nadeel

- “gegeven is gegeven” (te nuanceren)
- schenkbelasting + notariskosten (zie [notaris.be](https://www.notaris.be)) en daarom niet altijd voordeliger

Kenmerken van schenkbelasting

- Laatste woonplaats van de schenker
- Graad van verwantschap
- Progressieve (lagere) tarieven
- Belastbare grondslag
- De regel van 3 jaar: invloed op volgende schenking
- De regel van 3 jaar: invloed op erfbelasting
- Schenking van de blote eigendom
- Schenking van een familiebedrijf
- Enkele voorwaarden verbonden aan de schenking

Laatste woonplaats van de schenker

- Regel van 5 jaar

Graad van verwantschap

- Hoe dichtter verwant -> hoe minder schenkbelasting
- Hoe verder verwant -> hoe meer schenkbelasting

Progressieve tarieven

- Erfbelasting kent progressieve tarieven voor onroerende goederen.
- Hoe meer een begiftigde krijgt, hoe hoger het tarief
- Maar lagere tarieven dan bij erfbelasting – vlak tarief voor roerende goederen

Progressieve tarieven

Rechte lijn en partners

- Roerende goederen: 3% ongeacht bedrag
- Onroerende goederen:
 - € 0 tot € 150 000 3%
 - € 150 000 tot € 250.000 9%
 - € 250.000 tot € 450.000 18%
 - € 450.000 tot ... 27%
- *Vergelijking: erfbelasting*
 - € 0 tot € 50 000 3%
 - € 50 000 tot € 250.000 9%
 - + € 250.000 27%

Progressieve tarieven

Voorbeeld 1:

- Stel: Jef heeft onroerende vermogen van € 500 000
- Jef (weduwnaar) schenkt een appartement van € 150 000 aan dochter Juliette – schenkbelasting = € 4 500.
- Had hij appartement niet geschonken – dan was het belast geweest aan 27% erfbelasting of € 40 500
- Nu belast aan € 4 500 dus € 36 000 belastingbesparing

Voorbeeld 2:

- Stel: Jef heeft enkel een appartement van € 150 000
- Hij schenkt het aan zijn 3 kinderen = € 4 500 schenkbelasting.
- Had hij het niet geschonken dan hadden de kinderen 3% of € 4500 erfbelasting betaald
- Geen besparing – zelfs extra kosten

Progressieve tarieven

Alle anderen (broer, zus, vreemden)

- Roerende goederen: 7% ongeacht bedrag
- Onroerende goederen:
 - € 0 tot € 150 000 10%
 - € 150 000 tot € 250.000 20%
 - € 250.000 tot € 450.000 30%
 - € 450.000 tot ... 40%
- *Vergelijking: erfbelasting 25% tot 55% op roerend en onroerend*

Belastbare grondslag

De schenkbelasting wordt voor iedereen berekend op basis van de waarde van wat men ontvangt van de schenker.

Voorbeelden

- Jef schenkt € 300 000 (eigen onr. goed) aan Rosalie: schenkbelasting op €300 000 (3%, 9% en 18%) = € 22 500
- Jef en Annelies schenken € 300 000 (gemeenschappelijk) aan Rosalie: 2 keer schenkbelasting op € 150 000 (3%) = € 9000

Inbreng in huwelijksvermogen gevolgd door een schenking is mogelijk een probleem (Vlaamse Belastingdienst)

Belastbare grondslag

- Jef schenkt € 300 000 (eigen onr. goed) aan Rosalie onder last om Juliette 150 000 te betalen: ieder kind betaalt schenkbelasting op € 150 000,00 (3%) = 2 x € 4500 of € 9000

Dit geldt ook voor broer en zus en vreemden!

voorbeeld

- Jef schenkt €300 000 onroerend goed aan neef Emile en nicht Lucie:
 - Ieder betaalt 10% op 150 000 euro
- Jef schenkt €150 000 onroerend en € 100 000 geld aan Lucie:
 - Lucie betaalt 10% op € 150 000 en 7% op € 100 000

De regel van 3 jaar

Regel 1: Progressievoorbehoud bij volgende schenkingen

De waarde van de eerste schenking wordt geteld bij de waarde van de huidige schenking om het tarief te bepalen, als deze gebeurt binnen 3 jaar.

(enkel bij onroerende goederen)

Voorbeeld:

- Jef (weduwnaar) schenkt appartement aan Rosalie met waarde van € 150 000: schenkbelasting: € 4500 (3%)
- Binnen 3 jaar schenkt hij ander appartement van € 150 000 euro:

– € 0 - €150 000	3%	niet van toepassing
– € 150 000 - € 250.000	9%	€ 9 000
– € 250.000 - € 300.000	18%	€ 9 000
– Totaal		€ 18 000
- Na 3 jaar en 1 dag schenkt hij ander appartement van € 150 000 euro:
 - 3% of € 4 500

De regel van 3 jaar

Regel 2: Progressievoorbehoud bij erfbelastingen

Men leeft nog 3 jaar na schenking: geen invloed op erfbelasting

Men leeft geen 3 jaar na schenking: men houdt rekening met schenking om tarief te bepalen (hogere schijven)– maar er moet niet opnieuw worden betaald op het hetgeen is geschonken.

(enkel voor onroerende goederen)

Voorbeeld 1:

- Weduwe, één kind, onroerende goederen € 350 000
- Schenking € 250 000
- Erfenis binnen 3 jaar – € 100 000
 - € 0 - €50 000 3% niet van toepassing
 - € 50 000 - € 250.000 9% niet van toepassing
 - € 250.000 - € 350.000 27% € 27 000

De regel van 3 jaar

- Schenk- en erfbelasting: € 13 500 + € 27 000 = € 40 500
- Geen schenking: € 46 500 erfbelasting (toch besparing)

Voorbeeld 2:

Eén onroerend goed € 250 000

- Weduwe, één kind: **€ 19 500 erfbelasting**
- Schenking € 250 000 vlak voor overlijden = **€ 13 500 schenkbelasting**
- Erfenis – geen onroerend goed meer - geen gevolgen

Deze regel geldt enkel voor onroerende goederen

De regel van 3 jaar

Conclusie:

- schenk om de drie jaar een (deel van een) onroerend goed.
- Begin op tijd – denk aan de periode van 3 jaar.
- een schenking op sterfbed kan nog voordelig zijn.

Opmerking: een deel van een onroerend goed (vb 30%) schenken is mogelijk

Schenking van de blote eigendom – de schenker behoudt het vruchtgebruik

- De schenkbelasting wordt berekend op de waarde van de volle eigendom.
- Vruchtgebruiker heeft “alle lusten en alle lasten”.

Schenking van een familiebedrijf

- Vlak tarief 0%. (erfbelasting = 3%)
- Bijzondere voorwaarden.

Enkele voorwaarden verbonden aan de schenking

- Voorbehoud van vruchtgebruik
- Last om een (maandelijkse som) te betalen
- Beding van terugkeer met optie
- Verbod om het goed in een huwelijksgemeenschap te brengen
- Verbod om het goed te vervreemden zolang de schenker leeft

Schenking van roerende goederen

- Door middel van een **hand- of bankgift**
- Door middel van een **schenkingsakte** in België

Schenking van roerende goederen

De hand- of bankgift

- Principe: geen schenkbelasting of erfbelasting
- Uitzondering: regel van 3 jaar.
(erfbelasting alsof het niet is geschonken)

De schenkingsakte

- 3% schenkbelasting in rechte lijn (7% voor anderen).
- Geen regel van 3 jaar: schenking op sterfbed mogelijk

Schenking van roerende goederen

Voorbeeld

- Man € 300 000 euro aandelen en 1 kind.
 - ofwel: schenkbelasting: € 9 000
 - ofwel: erfbelasting: € 33 000
- Vrouw € 300 000 euro aandelen en 1 nicht.
 - ofwel: schenkbelasting : € 21 000
 - ofwel: erfbelasting : € 144 500

Overzicht

- Een aanpassing van het huwelijkscontract
- Het schenken tijdens het leven
- **Het maken van een testament**

Het maken van een testament

Deel uw nalatenschap over meer personen, dan krijgt elke persoon minder, en betalen ze samen minder erfbelastingen

DEEL 2

Successieplanning

Voorbeeld 1:

- Weduwe heeft 1 dochter en 4 kleinkinderen
- Testament: dochter krijgt $\frac{1}{2}$ kleinkinderen $\frac{1}{8}$
- Vermogen 100 000
- Indien geen testament: € 6 000 erfbelasting (+later)
- Indien een testament: € 1 500 erfbelasting (vrijstelling 4 * € 12 500)

Voorbeeld 2:

- Weduwe heeft 1 dochter en 3 kleinkinderen
- Testament: ieder krijgt $\frac{1}{4}$ deel.
- Vermogen:
 - € 300 000 onroerende goederen
 - € 200 000 roerende goederen
 - Geen schulden
- Indien geen testament: € 48 000 erfbelasting (+later)
- Indien een testament: € 18 000 erfbelasting

Voordeel van testament:

- Heeft pas uitwerking bij uw overlijden
- U kan over uw goederen blijven beschikken
- U kan uw testament altijd herroepen of aanpassen
- Is goedkoop

Het eigenhandig testament:

- Het is voluit met de eigen hand geschreven
- Het is voorzien van de datum
- Het is voorzien van een handtekening

Een notarieel testament

- Verklaring voor notaris (geen getuigen meer)
- Niet betwistbaar + advies + in vele gevallen makkelijker uitvoerbaar

Een internationaal testament

Clausules

Enkele clausules uit een testament:

- “Generation skipping”
- Uitsluitingsclausule
- Beheer opleggen
- Ontneming ouderlijk vruchtgenot
- Restlegaat (fideï commis de residuo)
- Strafbeding

Clausules

“Generation-skipping”:

- Een generatie overslaan of de erfenis verdelen over twee generaties (zie vorig voorbeeld)

Uitsluitingsclausule:

- De erfenis mag niet in een huwgemeenschap worden gebracht.
- Schoonfamilie wordt uitgesloten

Beheer

- Regel: kind kan op 18 jaar over goederen beschikken
- Men kan een beheer opleggen tot bv 25 of 30 jaar

Clausules

Ontneming ouderlijk vruchtgenot

- Ouders hebben vruchtgebruik op de goederen van hun minderjarige kinderen tot ze 18 jaar zijn. (dus ook ex-man)
- Men kan dit via testament ontnemen.

Restlegaat

- Ik geef een deel aan mijn vriendin, maar na haar dood moet wat er overblijft toekomen aan mijn dochter

Strafbeding – alternatieve beschikking

- Testament geeft keuze: ofwel aanvaardt men testament en krijgt men maximum deel - ofwel aanvaardt men dat niet en gaat de helft naar bv Belgische staat of andere erfgenamen.

Noodoplossing – na overlijden

Is er een noodoplossingen voor het geval er niets is geregeld?

- Verwerp de nalatenschap (...en deel die onder uw kinderen).
- De doorgeefschenking (...schenk hetgeen u hebt geërfd)

Conclusie

Besparen op erfbelasting is mogelijk

- Opmaken of wijzigen huwcontract
- Schenk (tijdig) onroerende goederen om de 3 jaar
- Testament opmaken
- Regelingen op sterfbed zijn mogelijk
- Een goede regeling is vaak een combinatie van schenking, testament en huwcontract.

Zeer belangrijk....

**Denk niet alleen aan erfbelastingen,
maar ook aan uzelf!**

Nog vragen?

Jan Van Ermengem

Markt 36 | 2450 MEERHOUT | 014 30 00 13

www.atlas-notarissen.be

jan.vanermengem@atlas-notarissen.be

Waardering vruchtgebruik			
Leeftijd vruchtgebruiker	Bij berekening erfbelasting	Bij omzetting	
	V.C.F.	B.W. 5/7/2022	
	Man/Vrouw	Man	Vrouw
61 jaar	38 %	21,32 %	23,48 %
62 jaar	38 %	20,59 %	22,75 %
63 jaar	38 %	19,86 %	22,02 %
64 jaar	38 %	19,13 %	21,29 %
65 jaar	32 %	18,40 %	20,56 %
66 jaar	32 %	17,69 %	19,83 %
67 jaar	32 %	16,97 %	19,09 %
68 jaar	32 %	16,26 %	18,35 %
69 jaar	32 %	15,55 %	17,60 %
70 jaar	24 %	14,84 %	16,86 %
71 jaar	24 %	14,14 %	16,12 %
72 jaar	24 %	13,44 %	15,39 %
73 jaar	24 %	12,76 %	14,65 %
74 jaar	24 %	12,08 %	13,92 %
75 jaar	16 %	11,41 %	13,19 %
76 jaar	16 %	10,76 %	12,47 %
77 jaar	16 %	10,12 %	11,75 %
78 jaar	16 %	9,49 %	11,04 %
79 jaar	16 %	8,88 %	10,36 %
80 jaar	8 %	8,29 %	9,68 %
81 jaar	8 %	7,72 %	9,03 %
82 jaar	8 %	7,16 %	8,39 %
83 jaar	8 %	6,64 %	7,78 %
84 jaar	8 %	6,14 %	7,20 %
85 jaar	8 %	5,67 %	6,64 %
86 jaar	8 %	5,23 %	6,12 %
87 jaar	8 %	4,83 %	5,64 %

EIGENHANDIG TESTAMENT

Eigen handig schrijven, dateren en ondertekenen

- ✓ **Volledig zelf met de hand schrijven** *(niet met computer of typemachine ! / bij voorkeur met blauwe pen, niet door iemand anders laten schrijven);*
- ✓ **gebruikelijke handtekening** onderaan zetten *(niet pappa, uw geliefde..);*
- ✓ **plaats en datum van ondertekening** aanbrengen.
- ✓ **individueel** *(zonder dat andere personen meekijken of de inhoud van het testament zouden kunnen beïnvloeden – ook niet door iemand anders (bv getuige) laten mee tekenen, of één testament maken voor twee of meer personen);*
- ✓ *leesbaar en identificeerbaar;*
- ✓ *verder aan te vullen met bijzonderheden en bijkomende wensen (desgevallend met eigen bewoordingen);*
- ✓ *de begunstigden best zo duidelijk mogelijk omschrijven (niet “Jos Peeters” maar Jozef Peeters, geboren te ... op ..., wonende te ... - indien mogelijk - het rijksregisternummer mee vermelden)*

Eventuele registratie van uw testament

U kan uw testament laten registreren in het Centraal Register voor Testamenten, zo weet u zeker dat het goed wordt bewaard en dat het later wordt teruggevonden. U moet het origineel testament dan aan een notaris overhandigen ter bewaring. (kostprijs 100 euro)

Volgende tekst (evt aanpassen) en overschrijven:

TESTAMENT

Ik, ondergetekende, \$, geboren te \$ (rijksregisternummer \$), thans wonende te \$, stel mijn testament als volgt op:

Ik herroep en vernietig al mijn vorige testamenten en beschikkingen van uiterste wil.

Ik wens dat mijn nalatenschap wordt afgehandeld volgens het Belgisch recht.

Mijn nalatenschap dient als volgt te worden verdeeld:

- \$
- \$

Dit is mijn testament.

Eigenhandig geschreven te op

Handtekening

Zorgvolmacht

“wat als u onbekwaam wordt”...

Wat als u onbekwaam wordt?

- ▶ Wat als u onbekwaam wordt en geen of onvoldoende besef hebt over de gevolgen van uw handelen?
- ▶ Mogelijke oplossingen:
 - ▶ Rechterlijke bescherming (Vrederechter)
 - ▶ Buitengerechtelijke bescherming (zorgvolmacht)

Voordelen zorgvolmacht

- ▶ **Rechterlijke bescherming:** Vrederechter stelt bewindvoerder aan en houdt toezicht.
 - ▶ Strikt geregeld - Controle door vrederechter
 - ▶ Weinig flexibel - het belang van de onbekwame staat centraal
- ▶ **Zorgvolmacht**
 - ▶ Flexibiliteit: de lastgever kiest wie hij wil en wat hij wil
 - ▶ Kan gebruikt worden bij een successieplanning
- ▶ U kan de volmacht ten allen tijde (zo lang u wilsbekwaam bent) beëindigen of wijzigen

Nadeel zorgvolmacht

Zorgvolmacht = flexibel maar geen/beperkte controle...

- ▶ Geen controle / toezicht door een rechter.
- ▶ Echter ... bij misbruik van de zorgvolmacht:
 - ▶ Lasthebber moet verantwoording kunnen afleggen
 - ▶ Vrederechter kan steeds worden ingeroepen op verzoek van benadeelde partij
 - ▶ Omzetting naar gerechtelijke bescherming is steeds mogelijk

Voorwaarden

- ▶ De persoon die de volmacht geeft moet wilsbekwaam zijn
- ▶ Kan onderhands of bij notariële akte
 - ▶ Voor bepaalde handeling voorziet de wet een notariële akte
 - ▶ Maatwerk en advies van de notaris
 - ▶ Geen vervalsing mogelijk - betwisting wordt tot een minimum herleid

Wie is lastgever en wie lasthebber?

- ▶ **Wie geeft de zorgvolmacht (lastgever)?**
 - ▶ Een persoon of koppel samen in één akte
 - ▶ Wilsbekwaam
- ▶ **Wie krijgt de volmacht (lasthebber)?**
 - ▶ Partner, kinderen, familielid of vreemde..
 - ▶ Mogelijk: eerst echtgenoten, pas later de kinderen
 - ▶ Indien meerdere lasthebbers: moeten ze samen of apart optreden?
 - ▶ Onderscheid naargelang de handelingen?
 - ▶ Samen optreden vanaf bepaald bedrag?

Wanneer start de zorgvolmacht?

- ▶ Ofwel bij onbekwaamheid
 - ▶ Vast te stellen door één arts
 - ▶ Of vast te stellen door meerdere artsen
 - ▶ Vast te stellen door de lasthebber zelf
- ▶ Ofwel onmiddellijk bij akte

Wat mag men doen met de volmacht?

- ▶ Afspraken rond daden van beheer:
 - ▶ Bankverrichtingen
 - ▶ Verhuringen
 - ▶ Pensioenen
 - ▶ Inning van kapitalen en inkomsten
 - ▶ Betaling van schulden
 - ▶ Belastingen
 - ▶ Openbare instellingen (bv. post, koerierdiensten, ...)
 - ▶ ...

Wat mag men doen met de volmacht?

- ▶ Afspraken rond daden van beschikking:
 - ▶ Verkoop van roerende en onroerende goederen
 - ▶ Schenkingen doen (aan wie - onder welke voorwaarden?)
 - ▶ Leningen aangaan of toestaan
 - ▶ Erfenissen of schenkingen ontvangen
 - ▶ ...
- ▶ Maatwerk!

Wat mag men doen?

Persoonlijke regelingen

- ▶ Afspraken rond de persoon van de lastgever(s):
 - ▶ Verblijfplaats en verzorging
 - ▶ Uitoefenen rechten privacy
 - ▶ Uitoefenen patiëntenrechten

Wat bij tegenstrijdigheden?

- ▶ Aanstelling lasthebber ad hoc?
- ▶ Voorkeur bewindvoerder?
- ▶ Wat bij onenigheid tussen partijen?

Loopt een zorgvolmacht af?

- ▶ Normalerweise voor onbepaalde duur (tot overlijden lastgever(s))
- ▶ Doch kan ten allen tijde worden beëindigd:
 - ▶ Door de bekwame lastgever
 - ▶ Door de bekwame lasthebber
 - ▶ Door de Vrederechter

De zorgvolmacht ...

Hopelijk hebt u ze nooit nodig, maar indien het voorval zich toch voordoet, bespaart men veel last

Nog vragen?

Jan Van Ermengem
Notaris

jan.vanermengem@atlas-notarissen.be

Markt 36 | 2450 MEERHOUT | 014 30 00 13

www.atlas-notarissen.be